dicit inquantū discordat a lege eterna: cuius expssio ē ipa lex nālis. quāto ergo aligs actus magis abducit a fine humane vite tāto i se grauius pctū est: siue hoc ꝓtīgat ex materia circa quā peccat: siue ex corruptiõe pluriū vel paucrū circunstantiarū. Ex parte aūt peccātis etiā pctī est grauius quātū ad duo: vel pp maiorē ꝓtēptū: vel etiam ꝓpter maiorē libidinē: quorū primū respicit auersionē: z zm conuersionē peccati: sz ista grauitas accidētalis est pctō fz q in gñe suo cõsiderat: qz illud qõ ex gñe suo ē leuius põt eē grauius cū ex maiori libidine vel contēptu fit.

Ad primuz ergo dicēduz q quāuis virtus sit eq̃litas: nõ tamē opz ad eē virtutis q ad oīmodaz equalitatē pueniat. hoc.n. est de pfectione virtutis. z iõ virtus intendit z remittit: vel ex parte ipsius act⁹ q tanto vtuosior ē quāto ad equalitatē magis accedit vel ex parte operātis: q quāto pfectiori habitu operat tanto actus eius vtuosior ē etiā si sit actus eiusdē gñis: z similiter est de peccato. Et preterea si ēt virtus esset vno mõ tñ ratio nõ pcederet: sicut ex ꝓdictis pz. ¶ Ad scõm dicēdū q in quolibz pctõ est aliquid virtutis: virtus.n. constituitur ex eq̃litate oīum circunstātiarū. non ē autē pol̃ vt phs in. 4. ethi. dicit. vt oīuz circūstātiarū corruptio fiat. z ideo aligd virtutis in actu pcti remanet. z iõ hz pctī aliquā p̃mixtionē ad virtutē. z iõ rõ nõ procedit. ¶ Ad 3m dõm q aligd ē in se malū. z aligd malū est tantū qz ꝓhibitū: i illis ergo q̃ sūt mala qz ꝓhibita tñ nõ differt vtrū paz vl̃ multū a ꝑcepto elongeť ex parte ipsius actus: quāuis differat ex pte agētis fz q maiori vel minori ꝓtēptu põt facere. hꝰ rõ ē: qz in his tota rõ malicie ē ex hoc q nõ seruat ꝑceptū: z ita rõ bonitatis ē in eo q ĩstitutū ē p ꝑceptū. z iõ si B tollit nil bonitatis manet: sz nõ oīa petā sūt bꝭ. z iõ rõ nõ ꝓcedit. ¶ Ad 4m dõz. q i submersiõe nauis vbicūq; smergatur est equale dānum: quia eadem res vtrobiq; perdit: sz non in quolibet peccato est equale dānum. imo in vno peccato perditur vna debita circunstantia. in alio due: et sic de alys: z ideo non est simile. ¶ Ad quintum dicendū q quāuis quodlibet peccatum mortale tollat oēs virtutes. vnum tamen tollit plus de habilitate ad virtutem q̃ aliud. Et preterea vnum peccatuz tollit per se illam virtutem cui opponitur: sed quasi per accidens aliam virtutez ¶ Ad sextum dicenduz q charitas non facit omnes virtutes esse quales scõz quantitatez: quia vna virtus nobilioz est alia: sed solum secunduz proportionē: quia quantū augetur vna virtus: tantuz augetur alia proportionaliter z est simile de augumēto digitoruz manus: z ita etiaz non oportet oia peccata equalia eē. Et preterea charitas est dilectio vnius rei. s. dei. cupiditas aūt ad plura se hz. z iõ nõ habet rationē puniēdi z adequandi sicut charitas.

¶ Expositio scõe partis textus.

Preterea sciendū est. 7. zc.) Uidetur i conueniēter numerare vitia capitalia: quia superbia est aliud ab iani gloria. ergo inanis gloria male ponitur loco superbie. Sed dicenduz q quia vt ostensuz est superbia habet maiorem aptitudinem vt ex ea omnia vitia alia oriantur q̃ aliquod aliorum. Ideo Hegorius non posuit superbiam quasi speciale caput viciorum: sed quasi caput vniuersale omnium: z nominauit eam reginam omnium viciorum: z loco eius inter vicia capitalia posuit inanem gloriam que est propinquissima filia sua. Hysidorus autem cõsiderans q ex superbia oia alia generantur: sed quedā frequētius que magis cū ipsa ꝓueniunt: ponit ibi superbiā spāle caput horū viciorum: que vt frequēter ab ea oriunť. z ideo computauit eam inter. 7. vicia capitalia. vt patet deutero. 7. in glo.

¶ De pctō in spiritū sanctū: quod dicit etiaz peccatum ad mortem. ¶ Dist. XLIII.

Est preterea quoddam genus peccati ceteris grauius z abhominabilius: quod dicitur peccatum in spiritum sanctum. de quo in euangelio veritas ait. Qui peccauerit in spiritum sanctum: non remittetur ei: nec hic nec in futuro. z Joannes in epistola canonica. Est peccatum ad mortem: non pro eo dico vt quis oret. Qui enim peccat in patrem remittetur ei. Et qui peccat in filium remittetur ei. qui autem blaspbemauerit in spiritum sanctum nõ remittetur ei: nec hic nec in futuro.

¶ Quid sit illud peccatum.

Sed queritur quid sit illud peccatum in spiritum sanctum vel ad mortem. Quidam dicunt illud esse peccatum desperationis vel obstinationis. Obstinatio est in malicia mentis indurate pertinacia: per quā fit homo impenitēs. Desperatio ē qua quis penitus diffidit de dei bonitate: estimans suā maliciā diuine bonitatis magnitudinē excedere. Sicut Cbayz qui dixit: maior est mea iniquitas q̃z vt veniā merear. Utrūq; vero dicit peccatū in spiritū sanctū: qz spūs sanctꝰ amor est patris z filij: z benignitas qua se inuicē z nos diligunt: que tanta est: cuius finis non ē. Recte ergo i spūz sctūz ōlinq̃re dr̃: q sua malicia dei bonitatē putāt superare. Et iõ pniam nõ assumūt: z q iniqtati tā ptinaci mēte inherēt vt eā nūq̃z derelinq̃re ꝓponāt z ad bonitatē spiritus scti nūq̃ redire velint: patiētia dei abutētes: z de mīa dei nimis pūmētes: qbus placz malicia pp se: sicut pūs bonitas. Isti nimia ptinacia z pūptõe peccāt: autumātes deū nõ eē iustū. Illi despatõe deū nõ bonū estimāt: rollētes in h turbulētissimo iniqtatū mari portū dine idulgētie: quo se recipiāt fluctuātes: atq; ipa ō spatiõe addūt petā petis: dicētes mīa nulla est z sup peccatores necessaria dānatio debeť.

¶ An omnis obstinatio vel desperatio peccatū sit in spiritum sanctum.

Sed q̃rit vtz ois obstinatio mētis i malicia obdurate: oisq; ōspatio sit pctūz i spūz sctūz. Quidā dīt oēz obstinatiōez z ōspatiōez pctūz eē i spūz sctūz. qō si est: aliqñ illud remittit: qz multi ēt obstinatissimi z desperatissimi cōuertunť. vt Aug. ait sup illū locū psalmi. Conuertaz in profundum maris. i. eos qui erāt ōspatissimi. Et ibi. Addidit cristallū suā fē frusta panis. i. obstinatos facit aliorū doctores

Taliuz cõuersio ibi ẽt euidẽter ostendit vbi ait. Qui eduxit vinctos in fortitudine. s. e. q. b. i. s. Scõm istos pctm̃ illud dicit irremissibile: non qn aliqñ remittat: sed qz vix z raro ac difficulter remittit. nõ. n. soluit christallus nisi vehemẽti spũs impetu. Alij vero tradũt nõ quãlibet obstinationẽ vel desperationez appellari pctm̃ in spiritũ sanctũ: sz illam tm̃ quã comitat ipenitẽtia: q etiã impenitẽtiã dñt peccatuz in spiritum sanctũ: qz Aug. dicit. impenitẽtia ẽ pctm̃ in spiritũ sanctũ: sz cũ sic est aliqs obstinatus vt non peniteat discuti oz: an aliud obstinatio: aliud ipnia sit i eo peccatũ: an idẽ sed diuersis modis cõmissuz. Scõm istos peccatũ illud dicit irremissibile eo q nunq̃z dimittat. Vñ Aug. etiam dicit q hoc solũ peccatũ veniã mereri nõ põt z Hiero. sup Marcũ ait: q taliter peccãs nõ potest digne penitere. z iõ recte Joannes dicit: vt nõ p eo ozet quis: qz q sic peccat: ozatiõibus ecclesie hic vel in futuro iuuari nõ põt: hñs coz iduratũ tãq̃z lapis. sicut de dyabolo legit. z post hanc vitaz qui valde mali sunt: meritis ecclesie iuuari non possunt.

¶ Oz aliter accipit pctm̃ in spiritum sanctum.

Est ẽt alia hui⁹ pcti assignatio. hoc. n. pctm̃ Aug. diffinit̃ i libzo de sermõe dñi i mõte ait. Pctm̃ ad mortẽ ẽ cũ p⁹ agnitionẽ dei p gr̃az xpi: oppugnat aliqs fraternitatẽ: z aduersus ipsaz gr̃az: q̃ deo reconciliatus ẽ: iuidẽtie facib⁹ agitat: qõ fortasse ẽ in spm̃ scm̃ peccare: qõ pctm̃ dr̃ nõ remitti. nõ qz nõ sit ignoscẽdũ peccãti si peniteat: sz qz tãta labes ẽ illi⁹ pcti vt depcandi hũilitatẽ subire nõ possit: etiã si pctm̃ suuz mala ꝓscia agnoscere z enũciar̃ cogat̃. Ut iudas cũ dixit peccaui: dspe rans facili⁹ cucurrit ad laqueũ: q̃z hũilitate veniam petere. qõ pp magnitudinẽ pcti iã ex dãnatiõe pcti tales hr̃e credẽdũ ẽ. Ecce q̃dã assignatio pcti i spiritũ sanctuz vel ad mortẽ hic posita ẽ: q̃ illud peccatuz eẽ tradit. Ecce oppugnatio fraternitatis post agnitionẽ: z iuidẽtia gr̃e post reconciliationẽ: q spes q̃daz obstinatiõis itelligi põt. Illã tm̃ diffinitionẽ Aug. i li. retractationũ memozãs aliqd adũciẽdũ ibi foze: nec asserẽdo se dixisse aperit ita dicẽs. Qõ qdez nõ cõfirmaui: quoniã hoc putare me dixi: sz tm̃ addẽdũ fuit si i hac scelerata mẽtis puersitate finierit hãc vitã. quoniã de quocũq̃z pessimo i hac vita ꝓsti tuto: nec ẽ desperãdũ: nec p illo iprudẽter ozat̃ de quo nõ desperat̃. His ꝯbis insinuat̃ peccatũ ꝑmissa diffinitiõe descriptũ: tũc solũ debere dici ad mortẽ vel spiritũ sctũz: cũ nõ bz committem pniaz: nec de aliquo pctõze in hac vita desperãdũ eẽ: z iõ p⁹ oi esse ozãdũ. Vñ illud Joãnis. Nõ p eo dico vt qs ozet: sic accipiẽdũ videt: vt p⁹ aliquo peccãte ad mortẽ vel in spiritũ sctũz postq̃z finierit hãc vitã nõ ozemus. Dũ autẽ in hac vita est nec pctũz illius iudicare: nec de illo desperare: sz p illo ozare debem⁹. Vñ augu. de verbis dñi: z de impnia que ẽ blasphemia i spiritũ sctũz: sic ait. Ista impnia vel coz ipenitens q̃diu q̃z i carne hac viuit hõ: nõ põt iudicari. de nullo. n. desperãduz ẽ q̃diu patiẽtia dei ipz ad pniaz adducit. Paganus ẽ hodie. iude⁹. infidelis ẽ hodie. hereticus est hodie. scismaticus est hodie. Quid si cras amplectatur catholicaz pacẽ z seq̃tur catholicã veritatem? Quid si isti quos in quocũq̃z gñe erroꝛis notas z tanq̃z desperatissimos dãnas anteq̃z finiãt istã vitã agit pniam: z inueniunt verã requiẽ z vitã i futuro? Nolite ergo ante tẽpus iudicare quẽq̃z. Ex his oñditur p singulis peccatoꝛibus i hac vita esse ozandũ: nec de aliquo eẽ diffidendũ: qz cõuerti põt dum in hac vita ẽ: qz nõ põt sciri de aliquo vtrũ peccauerit ad mortẽ vel in spũz sctũm: nisi cũ ab hac vita discesserit: nisi forte alicui p spũz sctũz mirabil̃r reuelatũ fuerit. Ex pdictis aliqñ tenus capi põt quo mõ accipiat̃ pctũm i spũz sanctũ. s. iuidẽtia gr̃e fraternitatẽ ipenitẽter oppugnans: q̃ vtiq̃z obstinatio eẽ vr̃: z ois ipenitẽtis obstinatio atq̃z desperatio. Notãdũ vero est q nõ ois qui nõ penitet ipenitẽs dici põt: qz ipnia ꝓprie obstinati ẽ: z vt qdã volũt etiã dsperati.

¶ Alia assignatio pcti in spiritũ sanctũ.

De hoc quoq̃z pctõ in spiritũ sanctum. Ambrosius in libzo de spiritu sancto: assignationẽ diffinitã differens tradit: dicẽs. Cur dñs dixerit. qui blasphemauerit in filiũ hois re. ei: q aũt blasphemat i spũz sanctũ nec hic nec i futuro re. ei. diligẽter aduerte. Aliud alia est offensio filij: alia spirit⁹ sancti? Sicut vna dignitas: sic vna iniuria. Sz si qs corꝛois specie deceptus humani: remissi⁹ aliquid sentit de christi carne q̃z dignũ est: habet culpam. Non est tamẽ exclusus a venia: si quis vero sancti spiritus dignitatem z maiestatem z potestatem abneget sempiternam: z putet non in spiritu dei eũci demonia: sed in belzebub: ñ potest ibi exhortatio eẽ venie: vbi sacrilegij plenitudo ẽ. Satis aperte hic explicat qõ sit pctũz i spũz sanctũ: qõ illi Aug. descriptioni ꝓgruere videt: q̃ illud pctũz dr̃ eẽ iuidentia gratie oppugnans fraternitatem. Qui enim post cognitionez veritatis: spũs sancti ꝯtutẽ negat

eiusq; opera dicit esse belzebub: potestati bonitati ⁊ gratie dei nō inuidere dubitaſ. Non itaq; distinctio illa verborum sic accipienda est quasi trium personarum diuise sint offense: sed ibi genera peccatorum distincta sunt. Peccatum enim in patrem id itelligiſ quod fit per infirmitatem: quia patri scriptura frequenter attribuit potentiaz: peccatum in filiuz quod fit p ignorantiam: qz sapiētia filio attribuiſ. Tertiuz expositum est. Qui ergo peccat per infirmitatez vel per ignorantiam: facile veniam adipiscitur Sed non ille qui peccat in spiritum sanctum. Cum autem vna sit potentia: sapiētia: bonitas triuz: quare pri potentia: filio sapiētia: spūi scō bonitas sepius assignetur dictuz est superius.

¶ Diuisio textus.

Postquā diuersa genera peccatorum assignauit. In parte ista determinat de quodam genere peccati quod ceteris alys grauius iuenitur. s. ō peccato i spirituz sanctuz. Et diuiditur in partes duas. In primo ostendit grauitatem huius peccati. In secūda iquirit quid sit istud peccatum. ibi. (Sed queritur qd sit ꝛc.) Et diuidiſ i partes tres secūdū tres assignationes huius peccat quas fecit. Secunda. ibi. (Est ⁊ alia huius peccati ꝛc.) Tertia ibi. (De hoc quoq; peccato ꝛc.) Prima diuiditur i duas. In prima ponit assignationē quādaz peccati i spiritū sanctū magistralē. In secūda mouet quādā questionē ⁊ soluit. ibi. (Sed queriſ vtruz ois obstinatio mentis ꝛc.) (Est ⁊ alia hꝫ ꝛc.) Dic ponit secundam assignationem ex verbis Augustini sumpta: ⁊ pmo ponit eā. Secūdo ex verbis eiusdē ostēdit quo modo sit accipiēda ibi. (Illā tamē diffinitionē scōz Ambro.) Et primo ponit eā. Secūdo remouet quoddā dubiuz quod posset esse ibi. (Nō itaq; distinctio illa verboꝝ.)

¶ Questio. I.

Hic sex querūtur. Prio vtrū sit peccatū i spiritū sanctum ⁊ quid sit. Secundo vtrū sit distinctū ab alys peccatis. Tertio de spēbus eius. Quarto de irremissibilitate ipsius. Quinto vtrū peccatū i spiritū sanctū pexigat alia pctā. Sexto gbus ꝺueiat i. s. s. peccare

¶ Utꝝ sit aliqō pctm in spm scm. I.

Ad primuz sic procedit. Uidetur q nulluz sit peccatuz i spiritū sanctū: qz ꝑz q i lra dicit. Illi dicūtur i spiritū scm peccare quibus placet malicia ꝓpter se: sicut pus bonitas: ꝑz malicia nulli ꝓ se placet: quia malū est ꝓter volūtatez: ⁊ nullus ad maluz intendēs operaſ. vt Dio. dicit. ergo scōz hoc nullus i spiritū sanctū peccat. ¶ P. oē peccatuz hois ex corruptōe nature nascitur: sed peccatū quod ē ex corruptiōe nature ē ex ifirmitate: cū autē peccaſ p infirmitatē: nō peccatur i spiritū sanctum. vt in lra dicit. ergo nullū peccatuz est in spiritū sanctū. ¶ P. Aug. diē q oē peccatū ex erroze ē: ꝑz erroz ignorantiā icludit: quod autē per ignorātiaz est ꝺiuiditur cōtra peccatuz i spirituz sanctū. ergo nulluz peccatū est i spiritū sanctū. ¶ P. si aliquis peccat i spm scm: aut est i statu vie aut post viā: sed post viaz eē nō potest: quia tūc nō erit tēpus merēdi ⁊ demerēdi vt plures dicūt: ꝑz recipiēdi pro bis q̄ gessit siue bonū siue malū. Similr nec i statu vie: qz de nemine desperāduz est scōz Augustinū: dū ait. Peccatum autē in spirituz sanctū est pctm desperantiū: quia pro eo oratio interdicatur. prime Jo. vlti. ergo nullus in spm sanctū peccat. ¶ P. quoruz vna est maiestas ⁊ gloria vna est offensa: sed patris ⁊ filꝫ ⁊ spiritus sancti vna est diuinitas equalis gloria coeterna maiestas. ergo ⁊ eoꝝ est vna offensa: ⁊ ita cū pctm i spm scm diuidaſ cōtra pctm i pez ⁊ filiū. vꝫ q nullū pctm sit in spiritum sanctū.

Cōtra est qō dicit Mat. 3. Qui blasphemauerit i spiritum sanctū nō remittet ei in eternuz. ¶ P. sicut potētia attribuiſ: patri: sapiētia filio: ita bonitas spūi sancto: sed pctm quod fit ex impotētia dicit pctm in pez: qō fit ex ignorātia in filiū. ergo quod fit ex malicia in spiritum sanctum: cum ergo aliquod tale peccatū sit: erit aliquod peccatum in spiritum sanctum.

Respondeo dicēduz q peccare in spirituz sanctū dicit dupl'r. aut quia peccaſ cōtra p̄sonā spiritus sancti: aut qz peccaſ contra attributū p̄sone. peccaſ cōtra p̄sonaz spūs sancti quādo de ea male sentiſ: sicut qui dixerūt spiritū sanctū creaturā eē ⁊ ministruz patris ⁊ filꝫ: ⁊ sic etiā peccare in filiū: est male sentire de p̄sona filꝫ: sic autē nō loquimur hic de pctō in spiritū sanctū: quia sic est peccatum in fidelitatis: peccare autem in attributū spiritui sancto est ex certa malicia peccare: sicut peccare in patrem est peccare ex ifirmitate: ⁊ peccare in filiū est peccare ex ignorātia: vt dicaſ peccatum in patrē quādo deficit istud quod patri attribuiſ. s. potētia: ⁊ peccatuz in filium quādo deest sapiētia que filio attribuiſ: ⁊ pctm in spiritum sanctum. s. quādo ponit opposituz bonitatis que spiritui sancto attribuitur. Differētia autez horuz potest accipi ex his que pbus dicit in quinto ethicoꝝ. vbi oñdit q peccatum tribus modis ꝺmittitur vel ex ignorātia vel ex passiōe: vel ex electiōe: ex ignorātia peccatū cōmittitur: quādo ignoraſ aliquod eoruz quoꝝ scientia a peccato impediuisset. vnde ignorātia est ibi causa peccati: ⁊ hoc dicit pctm in filiuz: ex passione autē siue inata siue illata peccaſ: quādo propter ipetuz passiōis rōnis iudiciū obnubitur: ⁊ hoc ꝓprie est ex ifirmitate peccare: quod est peccatū in patrē: ex electiōe aūt peccaſ quando hō deliberās peccato adheret: nō quasi aliqua tentatiōe victus: ꝑz qz ꝓpter hoc q̄ habet corruptum appetitum placet sibi illud peccatum secundum se: ⁊ hoc est ex malicia peccare: quod est peccare in spiritum sanctum.

Ad primuz ergo dicenduz q malicia sub ratione malicie nullus vnquā voluit: sed ꝑm q peccatum estimatur bonuz ipsi peccanti: quasi quietās corruptuz appetituz: propter hoc scōz se desideraſ. ¶ Ad secūdū dōz q res nō habet speciē neq; denoiatur a causis ꝓmis: sed a causis ꝓximis. corruptio ergo nature que ē infectio fomitis nō est ꝓxima cā cuiuslibet pcti: cum aliquādo hō sine aliquo incētiuo ꝺcupiscentie pctm eligat: ꝑz est cā ꝓma: qz ex corruptiōe nāe ineſt hoi q̄dā debilitas: vt facilius i pctm ruat: ⁊ iō nō oz q oē pctm pp hoc ex ifirmitate esse dicatur. ¶ Ad tertiū dōz q erroz ille ex quo omne pctm ꝓcedit est erroz electionis ꝑm quē pbs oēm maluz ignorantē esse dicit. hec autē ignorātia nō causat inuoluntariū. imo ē ex volūtate cāta: qz ex ipsa iclinatōe corrupte volūtatis i pctm que ē p habitū vel passionem consequiſ vt hoc q̄si bonū aliqs eligat quod voluntati placet. vnde ex tali ignorātia nō dicimus pctm in filiū: pctm enim in filium est quādo ꝓncipalis cā pcti est ignorantia. ¶ Ad 4m dōz q peccatū in. s. s. nō est desperatum ex pte medici curātis. s. dei q imēsitate siue misericordie quēlibz in statu vie saluare pōt: ꝑz est desperatuz ex pte ipsius morbi: qui quātū in se ē oēz viā curatiōis excludit: vt ifra patebit. ¶ Ad 5m dōm q quāuis sit vna maiestas trium ꝓsonaruz: tñ ꝓsone

distinguunt ꝓprietatibus psonalibus: ⁊ etiā quedā appro priāt vni que nō appropriant alij psone: ⁊ ꝫ hoc cōtingit q aliquod pctm dicit eē spāliter i filiū vl i. s. s. dupliciter. vel qz male sentit de bis q̄ sūt propria filij vel spiritus sancti: ⁊ sic non accipitur hic peccatuz i. s. s. vel quia peccatur contra appropriatum filij vel. s. s. ⁊ sic hic sumitur peccatū in spiritum sanctum.

¶ Utr pctm i. s. s. sit dēterminatū genus pcti. II.

AD secundū sic procedit. videtur q pctm i. s. s. nō sit dēterminatū genus pcti. Sicut. n. pctm qō ex idustria geritur est pctm i. s. s. ita pctm qō est ex ifirmitate ē in patrē: ⁊ qō ē ex ignorātia ē in filiuz: sed pctm ex ifirmitate nō noīat determinate aliqō genus peccati: ꝫ pcti circūstātia. ergo nec pctm i. s. s. ē determinatuz genus pcti. ¶ Ꝑ. peccare ex idustria vel certa malicia: est peccare ex electiōe vt dictuz: ꝫ vnusq̄sq̄ habēs habitū vicioſuz ex electiōe peccat. vt ex. 7. ethi. p3. vbi distinguit itēperatuz ꝓtra incontinentē: quoz primus habēs habituz p electionē peccat: secūdus p passionē. ergo peccare ex habitu ē peccare ex certa malicia: qō ē pctm i spiritū sanctū. ꝫ pctm ex habitu procedēs nō noīat determinatū genus peccati. ergo nec pctm in spiritū scm. ¶ Ꝑ. i lra assignātur diuerse spēs pcti i spirituz sanctū. vt ōsperatio: obstinatio: ⁊ multa huiusmōi: ꝫ ista se habēt ad oē genus pcti: qz nullū genus pcti ē quod iterdū ex desperatiōe oriri nō possit: ⁊ sic de alijs. ergo pctm i spirituz sanctū nō ē determinatū genus peccati. ¶ Ꝑ. pctm i spiritū sanctuz dicit quod est cōtra appropriatuz spiritus sancti: ꝫ oē peccatuz mortale ꝓtrariat gratie q̄ appropriat. s. s. ergo oē peccatū mortale dz dici i spiritū sanctuz. ¶ Ꝑ. mors aīe ē vt Augu. dicit separatio aīe a deo: ꝫ quodlibet peccatum mortale separat aīaz a deo. ergo qōlibet mortale ē ducēs ad mortē: ꝫ peccatuz ad mortē ē peccatuz i spirituz scm vt magister dicit ergo qōlibet mortale ē pctm i spm scm.

Sed contra quodlibz genus peccati distinguit ab alijs generib⁹: ꝫ pctm i spm scm ē qōdā genus pcti grauius ceteris. vt magister dicit. ergo ē determinatū ⁊ distinctuz ab alijs. ¶ Ꝑ. pctm i spm scm cuz sit irremissibile distinguit ab alijs q̄ remissibilia sūt scōz remissibile ⁊ irremissibile: ꝫ iste differētie sūt maxie distātes. ergo multo magis distincta genera pctōruz facient q̄ alique alie pctōruz differētie.

Respondeo dicēduz q vt supra dictuz ē peccatū in spm scm dicit qō ē ex certa malicia vel idustria siue electiōe: qō idē ē. Quod autē aliquis ex certa deliberatiōe actuz pcti eligat nō ipulsus aliq̄ passiōe pōt cōtingere dupl'r. aut p positionē alicuius i eligente p quod iclinat in talē actuz: sicut in sibi simile. sic enim oīs habēs habitū vel pcti vel virtutis iclinat in actus similes suis habitibus: qz nālis appetitus rei ē in id quod sibi simile ē: ⁊ hoc modo qcunq̄ habet habitū itemperātie eligit actum intēperantie: ⁊ sic de alijs pctīs. Alio aūt modo ex certa deliberatiōe pctm eligit quādo volūtas reycit illud p quod hō a pctō retrahi posſz. vbi gratia aliqs ꝓpter expectationē futuri premy abstinet a pctō. si ergo aliqs spem futuri ꝑmy abyciat volūtarie vel aliquid huiusmodi qō a pctō retrahebat eliget hoc qō sibi erit delectabile ꝫ carnē q̄si p se bonū: ⁊ ita ex certa malicia peccabit. Sumēdo ergo primo mō peccatū ex electiōe nō noīat aliqō genus pcti determinatū: ꝫ q̄dam pcti circūstātia. vt. s. actus ex habitu ꝓcedat: qō i oībus gñibus pctōruz cōtingit: sed i mō spāle pctm dicit qō ex electione ꝓtingit: qz spāle pctm dicit ex spāli obiecto: hoc autē est spāle obiectuz volūtatis in quo peccat. s. hoc qō a pctō natum erat retrahere cui volūtas dissentit ab eo sponte recedens. peccatum autem in spiritum sanctum nō proprie dicitur illud quod ex electiōe procedit primo modo: sed quod secūdo modo ex electiōe procedit: quia peccata ⁊ specificantur ⁊ noiantur ab obiectis. obiectuz autez in hoc peccato est hoc qō a peccato retrahebat. ⁊ istud est bonitas quedaz vel aliqs effectus spiritui sancto appropriabilis. ⁊ ideo peccatuz in spirituz sanctum determinatū genus pcti noīat.

Ad primum ergo dicēduz q cuz aliquis hoc secūdo modo ex electione peccat quod proprie peccatū in spiritū sanctū dicit cōsiderant ibi duo actus: quoruz vtrūq̄ pctm ē: ⁊ ꝑmus est causa scōi. Uerbi gratia: aliquis vno actu volūtatis ꝑmia eterna ꝓtēnit eorum spem a se abyciens: ⁊ in hoc ipso peccat: ⁊ quia desperat de premio incidit in actuz fornicatōis: ⁊ hic actus i eo ex certa electione prouenit propter precedentem actum. vnde patet q cū dicit peccatuz ex idustria ipsa idustria q̄ notat esse causa pcti ē qōdaz pctm ⁊ ē determinatuz pcti genus: ⁊ ℔ proprie ē pctm in spm scm: ꝫ ifirmitas vel ignorātia nō noīat peccatū aliqō: ꝫ pena tm. ⁊ ideo ex ea nō designat spāle pctm. ¶ Ad secūdū ꝑz resp̄sio p ea que dicta sūt. ¶ Ad 3m dicēduz q pctm i spiritū sanctū nō dicit ille actus scōs q ex primo: vt dictuz est: causat: nisi forte ꝫ q virtus ꝑmi actus manet in eo: sed ipse primus actus est p prie pctm i spiritū sanctuz. ⁊ iō nō ē iconueniēs vt ex vno determinato pctō oīa pctā possint oriri. vt supra dictuz ē. ¶ Ad quartuz dicendū q cōtrariari gratie contingit dupliciter: primo directe p se. ⁊ hoc fit dum aliquis gratiam actualiter despicit: vel aliquid ad gratiā ptinēs: ⁊ sic opponit gratie pctm i spiritū sanctuz. scōo indirecte ⁊ q̄si ex cō sequenti: ⁊ sic omne pctm mortale gr̄e opponit: qz p pctm mortale querit aligd qō simul cū gratia eē nō pōt. ¶ Ad quintū dicēdū q pctm mortale quātū ad aligd ē silē mori: ⁊ quātū ad aligd egritudini. iquātū. n. separat a deo: qui vita ē: mortis similitudinem habet: ⁊ hec est mors prima. inquantuz autem adhuc manet possibilitas redeundi ad vitam hz silitudinē egritudinis ducētis ad mortē ꝺdēnationis: que ē mors scda: q̄ oīo silitudinē mortis retinet: dū p eā hō a deo separat: ⁊ ad vitā gr̄e possibilis redit⁹ nō ē. sicut aūt i egri[illegible]b⁹ corpalib⁹ q̄dā sūt curabiles: q̄dā āt nō: q̄tū ē de nā morbi: ⁊ he dicūt ifirmitates ad mortē: ita ēt in pctis illa tm pctōr mortaliū ad mortē dicūt: q̄ q̄tū i se ē irremissibilia sūt. dr̄ g pctm eē mortale a morte prīa: sed ad mortē propter mortez secūdaz.

¶ Utr spēs pcti in spūz scm ꝺueniēter assignēt i lra. III.

AD tertium sic ꝓcedit. vr q icōueniēter assignēt i lra spēs pcti in. s. s. Nullus. n. despare pōt credēs remissionē pctōr in ecclia fieri: ꝫ negare remissionez pctōr ē ifidelitatis. g̃ despatio ē spēs ifidelitatis: ⁊ nō pcti in spūz scm. ¶ Ꝑ. illud qō ē ifinituz nullus pōt nimis extēdere: sed mīa dei ifinita est. g̃ nullus peccat ex ℔ q dei misericordiā nimis extendat: ⁊ ita vr q nimis p̄sumere de dei misericordia nō sit pctm i. s. s. vl spēs eius ¶ Ꝑ. accidētia nō cōstituūt spēm: ꝫ impnia ē quoddā accidens pcti: sicut duratio cuiuslibet rei ē accidēs eius qō soluz impenitētia dicere vr: vt in pctm vsq̄ ad mortez duret: ergo impnia nō ē aliqua spēs pcti. ¶ Ꝑ. preteritū ⁊ futurū nō diuersificāt spēm: sed impnia: ⁊ obstinatio nō differunt nisi ꝫ preteritū ⁊ futurꝫ: qz impnia est ex hoc q de preteritis cōmissis hō nō peniteat. obstinatio aūt est in hoc q futuris cōmittēdis firmiter ꝓpositō inheret. ergo ipnia ⁊ obstinatio nō sunt due spēs peccati in spirituz sanctum ¶ Ꝑ. vitas appropāt filio q dicit Jo. 14°. Ego suz via vitas ⁊ vita: ꝫ pctm i filiū ē qō ē ꝺtra appropātū filij. g̃ ipugnatio

veritatis nõ est pctm̃ in.s.s.sz in filiuz. ¶ P̃. inuidia ē vnũ capitale viciorũ. vt supra dictuz ē: ꝛ nõ ē grauius inter ea. sz alia pcta capitalia nõ ponũtur spēs pcti in.s.s. ergo nec inuidētia fraterne gratie dz peccatuz in spirituz sanctuz dici. ¶ P̃. oppositorum generum diuerse sunt spēs: sz peccatum in spirituz sanctum: quod ē ex certa malicia ex opposito diuiditur cõtra pctm̃ in patrē vel filiuz: quod ē ex infirmitate vel ex ignorãtia: cũ igitur quodlibet pctm̃ p̃dictoruz: vt ōsperatio: p̃sumptio: ꝛ huiusmõi possit ex ifirmitate vel ex ignorãtia accidere: videtur ꝙ nõ ꝺueniēter assignetur spēs peccati in.s.s. ¶ P̃. aliquis nõ peccat ex electiõe: prout pctm̃ in.s.s. ex electiõe dicitur: nisi remoueant oia q̃ a pctõ retrabere possũt: quolibz eniz retrabente manēte peccatuz nõ eligitur: sz oia retrabētia a peccato non tollũtur: nisi ꝙ omnia sex enumerata. ergo nullus istoruz .6. ꝙ se sumptuz ē spēs peccati in.s.s. sz simul accepta ꝙ modũ partiuz integraliuz faciũt vnuz pctm̃ in.s.s.

In cõtrarium est quod in littera ōterminatur ꝙ auctoritates sanctorum.

Respondeo dicēduz ꝙ sicut dictum ē pctm̃ in.s.s. proprie loquẽdo scõz ꝙ ē determinatum genus pcti consistit in actu voluntatis abyciẽtis id ꝙ quod aliquis a pctõ retrabitur: contingit autē hoc dupliciter: retrabitur eniz aliquis a pctõ ꝛ optur bonuz propter se ꝛ aliquis propter aliud: propter aliud aũt dupl'r. vel ad vitanda supplicia vel ad consequẽda premia: ꝛ neutꝝ virtuosi est: qui bonum propter se operatur: ꝛ maluz propter se fugit: ꝛ hec duo tollũtur ꝙ p̃sumptionē q̃ tollit spem p̃mioruz: ꝙ pter se eniz aliquis optur bonuz vel fugit maluz. quãdo mouetur principal'r ex aliquo quod in ipso actu virtutis vel peccati ē: hoc autē ē dupl'r. aliquid eniz potest considerari in actu virtutis vel vicy: vt ē quoddã humanũ bonũ: ꝛ aliquid vt ē quoddã diuinuz. Si ergo ꝓsideretur actus pcti ex parte eius quod ē bũanuz in actu: sic duo possunt ibi eē. s. ōlectatio indebita ꝛ ōformitas actus: ꝛ ex vtroq; aliquis a pctõ retrahitur: ꝛ scõz hoc sunt due spēs pcti in.s. scm̃. s. obstinatio ꝛ ipenitētia: quia ꝙ obstinationē aliqs firmiter adheret ōlectatiõi ac si nõ eẽt incõpetẽs. ꝙ impenitētiaz autē nõ vitat ōformitatē q̃ ē in actu q̃ erat ratio penitẽdi. Diuinuz autē in actu virtutis: qõ ẽt a pctõ retrabit ē duplex. vnũ. s. veritas fidei q̃ si dirigẽs: ꝛ aliud sicut inclinans. s. ipsa gratia q̃. s.s. in ecclesiã diffusa: contra primuz ē ipugnatio veritatis agnite: cõtra scm̃ inuidētia fraterne gratie. Quidã autē sic accipiũt distinctionē haruz spẽruz. dicũt. n. ꝙ pctm̃ in.s.scm̃ opponitur spãliter gre pniali: per quã fit remissio pctoruz. ad remissionē autē peccati q̃daz exigunt ex parte remittẽtis: q̃daz ex parte eius cui remittunt: ꝛ q̃daz ex parte eius ꝙ quod fit remissio: ex parte remittẽtis cõcurrunt duo. s. misericordia: ꝛ ꝺtra hoc ē ōsperatio: ꝛ iusticia: ꝛ ꝺtra hoc ē p̃sumptio: ex parte eius ẽt cui remittunt duo. s. proposituz non peccandi: ꝺtra quod ē obstinatio ꝛ dolor ō ꝺmissis: ꝺtra quod ē impnia: ex pte eius ꝙ quod fit remissio duo. s. fides ecclesie: ꝺtra quã ē ipugnatio veritatis agnite: ꝛ gratia q̃ ꝺatur in sacramẽtis: contra quã ē inuidētia fraterne gratie.

Ad primuz ergo ꝺõm ꝙ ōsperatio scõz ꝙ ē spēs pcti in.s.s. nõ prouenit ex hoc ꝙ aliqs neget remissionē pctoruz: sz quia remissionē pctoruz quã fieri credit vt liberius vacet pctis: sponte a se abycit: dum non vult tẽdere in hoc ꝙ remissionē pctoruz consequatur. ¶ Ad scõz dicẽduz ꝙ p̃sumptuosus nõ peccat ex hoc ꝙ dei misericordiaz nimis magnã arbitret: sz quia iusticiaz eius contẽnit: ꝛ i hoc ẽt misericordie ōrogat: abutẽs ea ac si nõ eẽt iusta. ¶ Ad 3m dicẽduz ꝙ sicut p̃seuerantia dicit dupl'r. ꝛ vno modo ē virtus spãlis prout dicit proposituz p̃seuerandi in bono incepto vsq; ad finẽ: ꝛ alio modo ē circunstantia aliaruz virtutuz: prout dicit actualẽ durationẽ in actibus virtutuz vsq; ad mortẽ: ita ẽt ꝛ impenitētia sz ꝙ dicit proposituz non penitẽdi ē spēs pcti in.s.s. scõz autē ꝙ dicit pmanẽtiaz in pctõ vsq; ad mortẽ negando pcti penitẽtiam: sic ē accidẽs vl' circunstantia aliozum pctoruz. ¶ Ad quartũ dicẽduz ꝙ obstinatio ꝛ impnia nõ differũt sm̃ preteritu ꝛ futuꝝ. põt. n. aliquis dici impenitẽs qui proponit ẽt ꝺ pctis q̃ faciet non penitere: sz differunt scõm diuersa q̃ in pctõ attẽdunt: q̃ rñdẽt eis quasi obiecta. vt in p̃ma assignatione dictuz ē. ¶ Ad quintuz dicẽdũ ē ꝙ veritas: sapiẽtia: ꝛ huiusmõi possunt dupl'r considerari: vl' sm̃ propriaz rationẽ: ꝛ sic appropriat filio: vl' sz ꝙ habent rationẽ doni: ꝛ sm̃ hoc appropriantur spiritui sancto: qui est primũ donuz in quo oia dona donantur. vt in lib. p̃mo di. .18. dictuz ē: ꝛ ita aliquis impugnãs veritatẽ agnitã ex certa malicia in.s.s. peccat. ¶ Ad 6m dicẽdũ ꝙ inuidia põt eẽ duplex: q̃dam q̃ ē ō prosperitate vl' exaltatiõe hois: ꝛ q̃dã q̃ ē de exaltatione gratie: sicut ꝙ multi ad dei gratiam cõuertunt vl' aliquid huiusmõi: ꝛ talis inuidia soluz ē pctm̃ in .s.s. non quidẽ inuidia fratris: sz inuidia fraterne gre. ¶ Ad 7m dicẽduz ꝙ quodlibz istoruz q̃ dicta sunt põt dupl'r accidere. vno modo ex hoc ꝙ p se voluntas tẽdit in vnũqõq; ipsoruz. vt qz aliquis nõ vult hãre spem ō futuris p̃mys: aut non vult veritati note assentire: ꝛ sic ō alys: ꝛ he tantũmodo sunt spēs pcti in.s.s. quia sic per se loquẽdo est desperatio vel p̃sumptio: ꝛ sic de alys quando voluntas p se i actũ desperatiõis labitur. Scõo modo põt accidere ex aliquo exteriori vt propter defectum rationis regẽtis: vel ꝓpter aliquẽ impetuz alicuius impellẽtis: sicut quando ꝙ infirmitatẽ vel ignorantiaz aguntur: ꝛ sic non sunt spēs peccati in spirituz sanctuz: quia sic non ē dicẽdus aliquis desperatus p se: sz p accidẽs. ¶ Ad octauum dicẽduz ꝙ quãuis multa sint que a peccato retrabere possunt secunduz que distincte sunt species peccati in spirituz sanctuz: tamẽ aliquis propter vnum illoruz tantũ a peccante retrabitur ꝛ alius propter aliuz: ꝛ ideo non oportet vt oia semꝝ cõcurrãt ad hoc ꝙ sit pctm̃ in spiritũ sanctũ.

¶ Utꝝ pctm̃ in spm̃ scm̃ sit irremissibile. IIII.

AD quartum sic proceditur. Uidetur ꝙ peccatuz in spiritũ sanctum non sit irremissibile. ¶ Remissio enim peccati fit per gratiaz: sed vbi abundauit delictuz abundauit ꝛ gratia. ¶ Roma. quinto. Cum ergo peccatuz in spiritum sanctuz sit grauissimũ: videtur ꝙ maxie sit remissibile. ¶ Preterea. charitas ē perfectior spe: ꝛ fides prior ea: sed peccatum oppositum fidei. s. infidelitas: ꝛ oppositum charitati: scilicet odiũ sunt remissibilia. ergo ꝛ desperatio que opponitur spei ē remissibilis: ꝛ eadem ratione alie species peccati in spirituz sanctuz. ¶ Preterea. quatuor dicuntur in nobis: sicut penalitates ex peccato primi hominis prouenisse: scilicet ignorantia: infirmitas: concupiscẽtia ꝛ malicia: sed infirmitas ꝛ ignorantia excusando peccatũ remissibile ipsuz reddũt. ergo ꝛ eadem ratione malicia: ꝛ ita peccatum in.s.s. quod est ex certa malicia remissibile erit. ¶ P̃. in hoc dicit hõ ab angelo differre ꝙ homo habet vertibilitatez electiõis mutabilẽ: angelus vero imutabilem. qz ab eo ꝙ semel eligit nunq; remouetur: sed peccatuz in.s.s. ē peccatuz hois. ergo si hõ p electionẽ in ipsuz consentiat iterum põt hanc electionez mutare ꝛ ab eo discedere: sz pctm̃ remittitur p hoc ꝙ ab eo recedit: ergo peccatum in.s.s. est remissibile. ¶ P̃. irremissibile tollit põz remissiõis. cũ ergo dr pctm̃ in.s.s. irremissibile aut negatur potẽtia remissionis ex pte

remittêtis:aut ex parte eius cui fit remissio:nô primo modo:qz potêtia ipius dei qui solus pctã dimittit:ẽ infinita ad oĩuz peccatoꝝ remissionẽ se extendês:silr nec scõo modo qz potêtia ad remissionẽ ex parte eius cui fit remissio ẽ libeꝝ arb.in statu vie existês: qõ etiã post pctm i.f.f.manet ergo pctm in.f.f.nullo modo est irremissibile.

In contrarium sũt auctoritates que ĩ lra induntur. ¶ P.pctm virtuti opponit:sed de virtute pfectissima.s.charitate dr ꝑme Loz. 12.q nũq excidit:qnãuis multi eã amittant.ergo z pctm in.f.f.qõ est grauissimũ peccatoꝝ õbet dici irremissibile z si quãdoque remittatur.

Respondeo dicẽduz q de pctõ i.f.f.duplex ẽ opinio:vt ex lra colligi põt:quidã.n.accipiẽtes impnĩaz ꝓout ẽ circũstãtia peccati.vt dcm est:assignãt gnq spẽs pcti i.f.f.q.s.supza ipenitẽtie ꝛnũerate sũt: z dñt q nulla illaꝝ speciez hz cõplete rõnez peccati i spiritũ scm:nisi scõz q adiũgit ei hec circũstãtia:vt.s.vsq ad mortẽ i desperatiõe vel obstinatiõe perdurẽt:z fz hoc dicitur pctm i spm scm irremissibile:qz nũquã remittit vel remitti põt:qz post mortẽ hõ ꝛfirmat i gratia vel i peccato fz q fuit i statu mortis siue:vt dr eccles.xi.Lignũ i quo cũq loco ceciderit ibi erit.Sz istõ nõ vr eẽ ꝛueniẽs:qz fz hoc oẽ peccatuz qõ vsq ad mortẽ perdurat irremissibile ẽ:siue sit i patrẽ siue i filiũ:z ita pctm in.f.f.nõ eẽt alio modo irremissibile q̃ pctm i patrẽ vel filiũ:qõ est ꝛtra textũ euãgely. Nisi forte diceret: q oẽ pctm i patrẽ vel i filiũ ẽ pctm veniale.qz Grego.dicit i quarto dialogoruz pctã venialia etiã post hãc vitã remitti.Sz hoc ẽ expsse falsuz:ga ignorãtia nõ sic semp excusat pctm vt nõ sit dãnabile:sed vt sit minus dãnabile.Et iõ alĳ dicũt q ipenitẽtia q̃ dicit cõtinuã durationẽ pcti vsq ad mortez nõ ẽ necessaria ad hoc q sit pctm i spm scm:qz etiã vno solo motu volũtatis põt hõ in.f.f.peccare:sicut z i ceteris peccatis ꝛtingit:z fz hos assignãtur spẽs pcti i.f.f.vi.sicut dictuz ẽ:fz hos autez opz dicere q pctm i spm scm nõ dicit irremissibile: qz nũquã remittat:sed qz nõ hz õ se aptitudinẽ ad hoc q remissibile sit:z ꝑ ꝑcipue ꝓpter tres causas.vna ẽ ex causa mouẽte ad peccãduz:quãdoq.n.infirmitas vel ignorantia ad peccãduz pctm cãnt q̃ nata sũt pctm excusare i parte vel in toto ꝓpter hoc q ĩuolũtariuz causant vel simplr vel fz qd:et tũc pctm remissibile dr qõ habet i se vnde facile remittat:.ꝓpter hoc q ex causa excusante pcedit. Peccatũ autẽ qõ ex idustria fit nullã rõnẽ excusationis habet:z iõ dr irremissibile:qz nõ habet i se vnde excusẽ:z ꝓpter hoc ad remittẽduz fit facile.Scõa ẽ ratio sumpta ex mõ inclinatiõis volũtatis i pctm:qz vt pbus dicit i.7.etb. Finis in operabilibꝰ ẽ sicut ꝑncipiuz idemõstrabile i speculatiuis. erroz autẽ i speculatiuis qui ẽ circa ꝑncipia idemõstrabilia difficile remoueri potest:eo q nõ pñt accipi aliqua magis nota per q̃ erroz improbet:ita ẽt i practicis quãdo alĳ quis alicui pctõ vt fini adheret:quasi i eo suã beatitudinẽ cõstituẽs:nõ põt tali peccato de facili remediũ adhiberi: qz nihil ẽ aliud magis a peccãte dilectuz:ꝓpter cuius ꝓsecutionẽ hec i quo vltimũ finẽ ponit dimittat. Quicũq ãt ex electiõe peccat vel ex idustria:adheret pctõ qõ eligit q̃ si p se bono:z sic fini:z iõ tale pctm nõ de facili medicinã recipit.vnde pbus i.7.ethi.per hoc oñdit q incõtinẽs:qz ex passiõe peccat:siue ifirmitate facilius curat q̃ intẽperatus:qui peccat ex electiõe siue ex idustria:z he due ꝑdicte cause oñdunt causaz irremissibilitatis nõ soluz in peccato qõ ꝓprie dr in.f.f.sz etiã i quolibet pctõ qõ ex electione fit. Tertia ãt causa que ꝓprie pctm i.f.f.respicit sumit ex eius obiecto:qz pctm i.f.f.ẽ ex hoc q volũtas a se repellit id per qõ remissio pctoꝝ fit.Uñ sicut egritudo diceret incurabilis que fastidiũ medicine faceret:ita z peccatum irremissibile dr per cuius actuz spũalis medicina directe repellit:z tamẽ sicut ille morbus corporalis virtute dina miraculose curari põt:ita z hõ peccatũ per misericordiaz diuinã quasi miraculose remitti potest.

Ad primum ergo dõm q pctm in.f.f.ꝑcludit viã gratie:z iõ peccato i.f.f.manente ex parte ipius peccãtis nõ remanet facultas ad gram: sed remoto isto peccato p imẽsitatẽ dine misericordie põt postmodũ esse gratie abũdãtia si hõ maxime humiliet ꝓpter grauitatẽ precedẽtis peccati. ¶ Ad scõm dõm q spes directe est eoꝝ in q̃ sicut i vltimũ finẽ tendimus:z iõ remotio spei tollit finẽ:z iõ desperatio ẽ irremissibile peccatuz sicut z error ꝑncipioꝝ est insanabilis:charitas aũt nõ tãtũ est finis:sz z eoruz q̃ sunt ad finẽ.s.proximoꝝ.z iõ si peccatur ꝛtra charitatẽ ꝓximi:nõ tamen ꝓpter hoc directe peccatur ꝛtra charitatẽ dei:vnde ex parte illa manet via ad curationẽ.Si aũt directe ꝛtra charitatẽ dei peccet ꝓput ẽ director finis:sic irremissibile peccatũ erit z i.f.f.z hoc est quãdo quis inuidet gre qua etiã reconciliatus est. ¶ Silr etiã dõm de fide:qz infidelitas põt ꝓcedere vel ex ignorãtia:z sic hz palliũ excusatiõis:z facile remittit vel ẽ ex certa malicia:z sic ẽ pctm i.f.f.qõ ẽ impugnatio veritatis agnite. ¶ Ad tertiũ dõz q malicia nõ causat ĩuolũtariũ:sicut infirmitas z ignorãtia:z iõ nõ opz q peccatuz excuset vel alleuiet:sicut illa faciũt. Uel dõm q malicia ex qua peccatũ qõ in.f.f.dicitur ꝓcedit:noĩat quẽdam actuz peccati vt actuz desperatiõis vel obstinatiõis z hõ:z nõ sumit fm q est pena ꝓput dicit defectuz quẽdaz rõnalis aĩe fm quẽ in malum facile ĩclinabilis est. ¶ Ad quartũ dõm q pctm aliqõ põt esse irremissibile duplr vel ex gñe pcti:z sic peccatuz in.f.f.irremissibile dr:vel ex statu peccantis:z sic oẽ peccatuz in.f.f.in quo via finit ẽ irremissibile siue sit hois siue angeli:z fm hoc excipit differẽtia hois z angeli:quia status vie in angelis finitur statim post primã electionez: nõ aũt sic est in hoibus. ¶ Ad qntũ dõz q cũ dicit peccatũ irremissibile nõ priuat potẽtia absolute ad remissionẽ sz magis aptitudo vel facilitas quedam.

¶ Utrum aliquis possit peccare in spiritum sanctuz in primo actu peccati. V.

AD quintuz sic proceditur. Uidetur q aliquis in primo actu peccati nõ possit peccare in.f.f.sz q hoc peccatũ ꝑexigat alia pctã. Dicit enim Ber.i quarto sermone sup cantica. Nemo repẽte fit sũmꝰ: sz paulatim ꝓficere volo.ergo ecõtrario nullus repẽte fit pessimus:sz peccatũ in.f.f.ẽ grauissimũ.ergo nõ statim aliquis hoc peccato põt peccare. ¶ P.Hze.in moralibus exponẽs illud Job.39.Clamorẽ ductuz ꝛẽ.dicit q vicia que primo mentẽ inuadũt cũ quadã rõne hoiez quasi ꝑsuadẽdo ad moduz ducis vincũt: sz postmoduz mens p diuersa vicia irrõnabilr dissipat:sz peccatum in.f.f.est maxime a psuasione rõnis recedens.ergo nõ põt esse primũ:sz opz q sequat alia pctã. ¶ P.pbs dicit i.5.ethi.q nõ est i potestate hois vt statim iniusta operet:sicut iniustus facit:sed iniustus operat iniusta delectabilr z ex electione.ergo nõ est in potestate hominis vt statim z ex electione peccatuz faciat:quicunq autez peccat in.f.f.ex electione peccat.ergo ꝛẽ. ¶ Preterea.sicut spei oppõitur desperatio:ita meritis opponuntur demerita:sed spes presupponit merita. Est enim spes certa expectatio future beatitudinis ex meritis z gratia proueniens.ergo z desperatio ꝑsupponit demerita:z sic saltẽ hec spes peccati in.f.f.oportet q ad alia peccata sequatur. ¶ P.penitentia z impenitentia cũ sint oppositi sunt circa idẽ:sed penitentia est dolor de ꝓmissis

ergo ꝛ ipnīa aliqua peccata cōmissa ꝓsupponit.

Contra pctō ꝙ ḡ bñt actꝰ distictos: vnū ad sui eē alterū nō ꝓsupponit: ſz pctm in ſpm. ſ. bz actū ab alys pctis distictū: q̄ é abycere id ꝑ qō gs a pctō retrahitur: vt dcm é. ḡ nō de nēcitate alia pctā ꝓsupponit.

¶ P. pctm i ſpm. ſ. ꝓsistit in B ꝙ volūtas reycit id ꝑ qō a pctō retrahi deberet: ſz volūtas se bz ad vtrunq; oppoſitoꝝ. ergo potest hō ſtatiz in ſpm. ſ. peccare vl nō peccare.

Respondeo dōm: ꝙ ſicut ſupra dcm é in pctis: q̄rum vnū dr ex altero nasci: non cōſiderat q̄d ſemp fiat: ſz q̄d in pluribꝰ contingat pp quādā aptitudinē: quā bz vnū pctm: ꝙ ex alio frequenter oriat: ſicut fraus aſſignat filia auaritie: que tm pōt ex luxuria vl ex alio vicio oriri: q̄nis ex auaritia ſepi⁹ oriat. illud autē pctm bz aptitudinē. vt ex eo aliud oriat: cuius oīm ē vehemētius appetibile: vt ſupra dcm est: B ät ē quod bz maiorē apparentiā boni. vnde illud pctm cuiꝰ oīm maxime recedit a rōne boni: illud minime pōt eē primuꝫ: ſz q̄ſi ſp vel frequētius ex alio oritur: ꝛ tale ē pctm in ſpm. ſ. ꝓut ſpāle peccatum ponit. ꝛ iō vt ſepius ꝛ quaſi ſemp ſequtur ad alia peccata: non tm ita ꝙ ſit poſ'. vt ét bō in ꝓmo actu pcti in ſpm. ſ. peccet: ꝛ ꝓcipue in duabus vltimis ſpeciebus. ſ. impugnatio vitatis agnite ꝛ inuidentia gr̄e q̄ reconciliati ſumus: q̄ iſte ſpēs maiorem videntur habere diſtictionem ab alys peccatis. Sed tamen B etiam cōtingit in alys ſpeciebus ſi diligenter conſideretur: potest enim aliquis ſtatim inſpectis diuerſorum hominum ſtatibus abycere ſpem future glorie ꝓpter difficultatem perueniendi ad ipam: ꝛ ꝓpter delectationes eorum qui de ea nō curant: ꝛ ſil'r in B aium ſuum vt ſuam voluntatē in oibus ſequatur: quod est obſtinatiōis: ꝛ ſic de alys.

Ad primum ḡ dōm: ꝙ nō é ſil'e de ꝓfectu vtutis ꝛ de caſu i pctm: q̄ pla regrunt ad actū virtutis q̄ ad actū peccati: ꝛ ad actū virtutis exigit bō ꝑ gr̄am. ſed in actu pcti ꝑ ſe ipm gs cadere potest.

¶ Ad ſcm dicendum: ꝙ Brego. ibi aſſignās oīgines vicioꝝ conſiderat id quod ſepius accidit: nō quin al'r poſſit accidere: B enim ad moralem pertinet: ꝛ etiam ad nālem: quia cāe nāles ꝛ multo plus morales deficiunt i minori parte: quia non ſunt neceſſarie. ¶ Ad tertium dōm: ꝙ pctm in ſpm. ſ. vt ſupra dictum est non ē hoc mō ex electione ſicut bñs bitum ex electiōe peccat: imo per actus pcti in ſpiritū. ſ. ꝓcedētes bituꝫ aliqs bitus acgritur: ꝛ iō obiectio nō ꝓcedit: q̄ iniuſtus ex electione peccat ſic̄ habēs habitū. ¶ Ad q̄rtū dōm: ꝙ ſpes non ſemper ꝓexigit merita in actu: ſed ſolum in ꝓpoſito ſperantis. ſil'r etiam ꝛ deſperatio non opꝫ ꝙ ꝓſupponat aliqua demerita precedētia in actum. ¶ Ad q̄ntum dōm: ꝙ pnia fm ꝙ dicit actum non est niſi de malis preteritis: ſz fm ꝙ dicit bitū quo quis dicitur penituus non exigit ꝙ aliqua pctā cōmiſerit: ſed ꝙ bēat hoc ꝓpoſitū: vt ſi contingeret ipz peccare ꝙ ſtatim peniteret: ita ét ad rōnem impnīe ſuffic̄: vt aliqs nunq; peniteat de pctis ſi que ꝓmittet.

¶ Utꝝ Adā peccauerit in ſpm ſanctum. VI.

Videtur ſic ꝓcedit. vr ꝙ adā i ſpūm ſāctū peccauerit: nō. n. peccauit i ꝑem: q̄ nō peccauit ex ifirmitate: neq; ét in filiū: q̄ nō ex ignorātia: cū infirmitas et ignorātia añ pctm nō fuerit. ḡ relingit ꝙ peccauit i ſpm. ſ. ¶ P. nimia ꝓſūptio de dei mīa é pctm i ſpiritū. ſ. ſed adā peccās de dei mīa cogitauit: vt Aug. dic vt ſupra. diſ. xx. Habitū é. ḡ vr in ſpm. ſ. peccaſſe.

Cōtra peccauit appetēdo ſciaz: ſz ſcia appropriat filio ḡ magis peccauit i filiū q̄ i. ſ. ſ. ¶ P. Aug. dicit ꝙ q̄uis adam non fuerit ſeductus in hoc in quo mulier tamē in hoc ſeductus est ꝙ credidit veniale quod mortale erat: ſed peccatum quod est ex ſeductōe é pctm in filiū.

¶ Itē videt ꝙ primus angelus i. ſ. ſ. (ḡ peccauit i filiū. peccauerit: irremiſſibilitas enim est ꝓprietas pcti i. ſ. ſ. ſed peccatum primi angeli fuit irremiſſibile. ergo fuit in. ſ. ſ.

¶ P. eodem gr̄e pcti quo tunc peccauit dyabolus: etiaz nūc peccat: ſed nūc peccat i. ſ. ſ. quia inuidet gratie que i ſanctis operatur. ergo ꝛ tūc i ſpiritum ſcm peccauit.

Sed contra peccatum primi angeli fuit ex hoc ꝙ potētiam iordinate appetyt: ſed potētia appropriatur patri. ergo peccauit in patrē. ¶ P. pena nō precedit culpā: ſed malicia computat iter penas peccati. ergo ex malicia nō potuit eſſe primi angeli primum peccatum: quod nullum peccatum precesſerat.

Respondeo dicēdum ꝙ quidā dicūt ꝙ pctm ꝑmi hoīs ꝛ peccatū demonis nō fuit neq; in patrē neq; i filiuz neq; i. ſ. ſ. he eniz nō ſūt differētie peccati abſolute accepti: ſed pcti qō ꝓtigit i natura corrupta. infirmitas enim ꝛ ignorātia ꝛ malicia ex pctō naturā corruptā cōſequūtur. Sz ſciēdū ꝙ q̄uis ifirmitas nullo modo i natura itegra iueniri poſſit: ꝛ ita nec peccatū in patrē tamē ignorātia aliquo mō i natura itegra inueniri potuit: nō ſcm ꝙ ignorātia dicit priuatiue: ſz ſz ꝙ dicit negatiue: ſic eniz est defectus ꝓſequēs itellectū creatū iquātū creatus é: ex hoc. n. deficit a perfecto lumine itellectus i creati: vt nō oīa ſciat: vel ſaltē non oīa actu cōſideret: ꝛ ex tali neſciētia pctm prouenies peccatū i filium dici potest: ꝛ ſimiliter etiā malicia ex qua pctm i. ſ. ſ. procedit: nō oz ꝙ ſit pena: ſed est aliqs actus peccati. vt ſupra dictū é. vnde ꝛ i materia itegra potuit eſſe peccatū i filiuz ꝛ i. ſ. ſ. Sciendum tamē ꝙ primus actus peccati ꝑmi hoīs ꝛ angeli nō fuit i. ſ. ſ. prout pctm i. ſ. ſ. est ſpāle pctm qō ꝑs ex ipſo obiecto pcti: vterq; n. peccauit altitudinē ꝓpriam appetēdo: ꝛ iō quātū ad genꝰ pcti fuit pctm ſupbie: ſz q̄tū ad circūſtātiā pcti vtrūq; fuit pctm i filiū: q̄ vterq; peccauit ex B ꝙ nō cōſideranit ea q̄ ꝓſiderāda erāt ad euitatiōez pcti: nō aūt fuit pctm ꝑmū eoꝝ ex B ꝙ ꝓpria volūtate repugnarēt ſpei vel alicui bō: ſicut fit i peccato i ſpiritum ſcm.

Ad primū ergo patet reſpōſio per ea que dicta ſūt.

¶ Ad ſcm dōm: ꝙ quāuis Adam peccans cogitaret ō dei mīa: nō tm peccauit pctō ꝑſūptōis: q̄ nō cogitauit ſe mīaz ꝓſeq ſine pnia: ſz ſil'r de mīa ꝛ de pnia cogitauit. vt Aug. ibidē dic. ¶ Alia duo ꝓcedim⁹: q̄uis ꝑmū eoꝝ nō recte cōcludat. vt poſt dicē. ¶ Ad 5m dōz. ꝙ pctm angeli nō habuit irremiſſibilitatē ex gr̄e pctō: ſz magis ex ſtatu peccātī. vt ſupra dcm é. ꝛ iō rō ñ ꝓcedit. ¶ Ad 6m dōz. ꝙ ad ꝑm actū pcti in āgelo: ꝙ fuit actꝰ ſupbie: ꝓſecute ſūt multe alie deformitates pctōꝝ: vt inuidia odium: ꝛ hō: ꝛ iter illa potuit eſſe pctm i. ſ. ſ. ¶ Ad ſeptimū dōm: ꝙ peccatuz i patrē nō dicit ex obiecto: ſz potius ex cā: ꝛ ideo quāuis potētiaz appetierit: nō ſequit ꝙ i pfez peccauerit: quia nō ex ifirmitate peccauit. vñ ꝛ rō illi ſilis: ꝑ quā oſtēdebatur ꝙ bō primus i filium peccauerit: nō cōcludebat.

¶ Ad octauum dicēdum ꝙ malicia ex qua peccatum in ſpiritum ſanctum eſſe dicitur: nō oportet. vt ſit pena peccati. vt dictum est: ꝛ ideo ratio nō procedit: quāuis concluſio ſit vera. ¶ Expoſitio textus.

Neq; hic neq; i futuro ꝛc.) Hoc ideo dicitur: quia quedā peccata i futuro etiā dimittūtur: ſicut venialia quedā. vt Hzeg. dicit: nō ſolū quātū ad penā: ſz etiā q̄tū ad culpā. (Nō ꝑ eo dico vt gs oret) ſi pctm ad mortē itelligat pctm in. ſ. ſ. ꝓut pctm in ſpirituz ſanctum regrit finalem impenitentiam ſcm vnā opinionē ſic itelligēdū est vt nullus pro talibus oret: quia qui vſq; ad mortez in

pctō mortali pdurat postmodū ofonib⁹ nō iunaī. Si aūt sumaī ꝓ pctō i spīm. s. ſm aliā opinionē: put non regrit finalē impniam: sic intelligēdū ē: vt nō ozet ꝓ eo qs. i. quicūqz: qz taliū uersio q̄si miraculosa ē. vñ sicut ꝓ faciendis miraculis nō glibet ozat: sz magni z scī viri: ita nec ꝓ taliū uersione. tñ ſz formā verboꝝ nō ꝓhibeī ofo ꝓ co fieri: sz oñditur q ꝑceptū de ozādo ꝓ ꝓximis fidelib⁹ nō se extēdit ad tales peccatozes: qz pp sui pctī enormitatez ꝟ mereī: vt a fidelib⁹ relinquanī sic ethnici z publicani. (Qui aūt blasphemauerit i spīm. s. xc̄). Glo. ibidē dicit. s. Matt. iz. Oz blasphemia remittiī: spūs āt blasphemie ñ remittiī. blasphemia. n. noiat ipm pctī gen⁹ absolute: qō ꝓtingit qñqz ex infirmitate: sic cū qs ex ire passione blasphemat. qñqz ēt ex ignozātia: sicut i his q errant male de deo sentiētes: sz spūs blasphemie est volūtas blasphemādi qñ. s. ex certa malicia blasphemaī: z tūc ē pctm in spīm scīm (Discuti oz an aliū xc (b⁹ qōnis apparet solo ſm distinctiōez impnie ꝓius positaz: si. n. ipnia sumaī ꝓ actuali duratiōe in obstinatiōe vsqz ad mortē: nō ē aliud peccatū ab obstinatiōe: sed circūstātia ei⁹. Si āt ipnia sumatur ꝓut dicit ꝓpositū nō penitēdi: sic ē aliud pctm.

¶ De potentia peccati: an sit homini vel diabolo a deo. Distin. XLIIII.

POst predcā ꝯsideratiōe dignum occurrit: vtz peccādi potentia sit nobis a deo vl a nobis. Putāt q dā potētiā recte agēdi nobis esse a deo: potentiā ꝝo peccandi non a deo: ſz a nobis vel a diabolo eē: sicut mala volūtas nō a deo nobis ē: ſz a nobis z a diabolo: bona āt nobis a deo tm̄ ē. Bone āt voluntatis z cognitiōis initiū nō hoi ex ſeipo nasci: ſz dīnitus parari z tribui i eo de⁹ euidēter ostendit: qz nec diabolus nec aliqs angeloꝝ ei⁹ exquo in hanc caliginē sūt detrusi: bonā potuit vel potuerit resumere voluntatē: qz poīe fozet vt būana nā postqz a deo auersa bonitatem perdidit voluntatis: ex ſeipa rursus eā hr̄e potuisset: multo possibilius hec nā hēret angelica: q̄ qz̄to min⁹ granaī terreni coꝛpis pondere: tanto magis hac eēt predita facultate. nō igr̄ homo vel āgelus a se bonā volūtatē hēre pōt: ſz malā. silr z ō potentia inquiunt ꝓ silitudinē volūtatis de pō bōi vl mali disserētes: q illa sit a deo: ñ ista.

¶ Auctozitatib⁹ astruit pōz peccandi eē a deo.

SEd plurib⁹ sctoꝝ testimoniis indubitāter mōstrauit: q ptās mali a deo ē: a quo ē oīs ptās. Ait eni apls. Non ē ptās nisi a deo: q ō nō de ptāte bōi tā tū: ſz z mali itelligi oz: cū pilato ꝝitas dicat: nō hr̄es in me ptātē nisi datū eēt tibi ōsup. Malicia nēpe hoīum: vt ait aug. cupiditatem nocēdi ꝓ se hz: ptātē āt si ille nō dat non hz. Ideoqz diabolus anteqz aliquid tolleret Job dicebat domino. Mitte manum tuam. i. da potestatem: quia etiā nocentium potestas non est nisi a deo: sicut sapia ait. Per me regnant reges: z tyranni per me tenēt terram. Unde ait Job de domino. Qui facit regnare ypocritā ꝓpter peruersitatē ppli: z de populo israel dicit de⁹ Bedi eis regē in ira mea. Nocendi enim volūtas potest eē ab hois animo. Potestas āt nō nisi a deo: z hoc abdita aptaqz iustīcia. Haz ꝓ potestatē diabolo datam iustos deus facit suos. De hoc etiā Grego. i moralibus ait. Tumoris elatio: non potestatis ozdo in crimīe ē: potentiā deus tribuit relationem vero potētie malicia nr̄e mētis inuenit. Tollamus ergo qō de nr̄o ē: qz non potētia iusta: ſz actione prava dānaī. his auctozitatib⁹ alīsqz plurimis euidēter oñditur: q nō ē ptās boni vel mali cuicūqz a deo equo: z si te lateat equitas.

¶ An aliquando resistendum sit potestati.

HIc ozīr̄ questio non transilienda silētio. Dictuz est eni supza q ptās peccandi nocendiqz non est hoī vel diabolo nisi a deo. apls āt dicit q q potestati resistit: dei ozdinationi resistit. Cū ergo diabolo sit potestas mali dei ozdinatiōe: eius ptāti non eē resistendum vr̄. Sed sciendum ē aplm ibi loqui de seculari potestate. s. rege z principe: z huiusmōi: quibus non est resistendum in eis que iubet eis deus exhiberi. s. i tribus z huiusmōi. Si vero princeps aliquis vl diabolus iusserit aliquid vel suaserit ꝓtra deuz tunc resistenduz est. Unde Aug. determinās quando resistendum sit potestati in lib. de natura bōi ait, Illud iubeat potestas: quod nō debes facere. hic sane contemne potestatez timendo potestatem maiozem. Ipsos humanarum rerum gradus aduerte: si quid iusserit ꝓcurator: nunquid faciēdum ē si contra ꝓconsulem iubeatur. Rursus si quid ipse ꝓconsul iubeat: z aliud iubeat imperator: nunquid dubitatur illo contempto illi esse seruiendum. ergo si aliud imperator: aliud deus iubeant: contempto illo obtemperandum est deo. Potestati ergo hominis vel diaboli tūc resistamus: cū aliqd contra deū ſuggesserit: in quo dei ozdinatiōi nō resistim⁹ ſz obtēpam⁹. Sic enim precepit deus: vt i malis nulli ptāti obediamus.

¶ Jam nūc his itelligēdis atqz ptractādis q ad ꝝbi incarnari mysteriū ptinēt: de integra mentis ꝯsideratione intendamus: vt ineffabiliter vel modicuz aliqd fari deo reuelante intēdamus.

¶ Explicit liber scōs sniarum de rerum creatione z formatione coꝛpoꝛalium z spūaliū z alīs pluribus ad ea pertinentibus.